Број 50. У Новом Саду у среду 5. марта 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за празником.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од нетка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке в реде сваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Помогачи патријарха Георгија.

Питали некога: — Шта би ти желео после твоје смрти? А он одговори: — Најволео бих, кад би онда престало сјати сунце...

Оваку лепу жељу има и др. Полит са својим Браниклијама. Кад они немају већине и уплива у автономним питањима, нека нестане и автономије. После њих: — октројке и комесарство. И зар није др. Полит написао у „Бранику“ црно на бело, да су они знали, да ће у автономији нашој доћи једаред радикали до превласти, они би ту автономију положили на сасвим друге основе. Из тог излази: Данас, кад су радикали дошли до превласти, требало би положити автономију на друге основе..

Ми не мислимо да се осврћемо на оне грдње и простаклуке, којима редовно обасипа „Браник“ радикалну странку. Толико стоји; кад би покупили бојтаре из читаве Бачке, па их опили, и они не би могли гадније да грде, но што то чини у „Бранику“ један једини *„светски образован човек и цвет нашег финог друштва“* — др. Полит.

Да нема „црно на бело“, не би нико веровао, докле може да се заборави др. Полит. Час пише, како је краљевски комесар мајског сабора смотао радикале око малог прста. Час пише, како се нада да ће министар-председник Сел у интересу државне идеје, исправити све оно што је краљевски комесар учинио на том сабору. Оно прво треба да упали код народа, оно друго код владе. И то се продужује...

У 22. броју „Браника“ под рубриком „Нови Сад“ 19. фебр. има чланчић: Они су сигурни. Говори како се радикали осећају сигурни. Верују. да ће закључци мајског сабора бити потврђени. Па завршује од речи до речи:

„Само не знамо, неће ли се тамо горе мало предомислити кад дознаду, каква је то радикална струја н. пр. тамо у Молу, где радикали праве савез са мађарским социјалистама, па у том колу налази се и један српски свештеник. Мислимо, да ће ту морати мало застати и онај „велики“ државник. који је у Карловцима са радикалима пактирао.“

Ето до какве се денунцијације сровао др. Полит, само да не буду потврђени закључци мајског сабора Но, после седам дана, у 25. броју „Браника“, прохтело се дру Политу, да изгрди мало радикале пред народом. И у том чланку: „Још један наук“, оставља на страну оно, чиме је хтео да денунцира радикале пред владом, већ пише ово:

„Данас се негдашњим српским социјалистама, а данашњим радикалима оно збило, што се свуда у Европи збива, а то је да праве социјалисте презиру радикале као подлаце. Ено социјалисте у Сентомашу неће да знају за радикале“.

Истина говори тамо како су се радикали наметали социјалистама у Молу, али се јасно види како пише народу, а како пише онда, кад треба „тамо горе да се мало предомисле“.

Главно је, и ово хоћемо нарочито да забележимо: „Браник“ у скоро сваком броју понавља у разним варијацијама: *„Данас, почињући од црквене општине па све до саборског одбора влада деструктивни* (разоравајући) *елемент“*. Радикали су дошли до већине код светине“, јер су јој обећали, да ће се делити народно-црквена добра. И — радикали се не боре за начело, кад је реч о управи са манастирским добрима Они желе само своје гладне да наране и своје жедне да напоје.

Овако то иде месецима (дана у дан. Па како да обележимо тај рад? Да ли као родољубив? Свестан? Српски? Поштен?

Ко може, нека слави и даље „Браник“ и дра Полита, ми не можемо. Др. Полит ушао је данас са „Браником“ до колена у блато, те вредно и савесно гради тамо цигље, са којима би требао патријарх Бранковић да зазида нашу автономију

Кад су овладали у нашој автономији разоравајући елементи од доле до горе, онда по „Српском Сиону“ и не остаје друго него комесарство и октројке. А то баш и нуди у овај пар патријарх Георгије угарској влади.

Писмо из Париза.

28. фебруара. 1903.

Македонско питање. — Спољна политика у комори.

После познате манифестације за Јермене и Македонце у Паризу, донесене су сличне резолуције и са збора, што је одржан у Брисељу и Женеви. Но овај пошљедњи, као да није заинтересовао ни мјесне кругове; тим више је први задржао и саму званичну Француску. Прекјучер је одговорио министар спољних послова, г. Делкасе, на интерпелације у комори и о македонском питању.

Његов одговор се своди на ово: Француска је увијек слиједила своје традиције. Што се чинило за Јермене, чини се и за Македонију. Није то ствар од јучер, него одавна, да ми тјерамо Турску на вршење реформи. Турска до данас није ништа учинила. Порта је бајаги изаслала истражну комисију, која није запријечила ни глобљења ни разузданост турских званичника. У овом су питању разне потешкоће, међу које треба рачунати аспирације разних народа у Македонији. Аустрија и Русија енергично настоје да уздрже на Балкану status quo. Оне су увидјеле, у споразуму са великим силама, да је стању у Македонији потребито врло хитно средство. С тога су и предложене реформе финанцијске, реформе жандармерије, — и једне и друге врло просте, али неопходно нужне. Порта их је потврдила у цијелости без измјене. Ми смо увјерени, да ће их она искрено и извршити, наравно уз чврсто настојање великих сила, јер то лежи у њеном интересу. Но уз то не треба заборавити, да је овде ситуација Француске доста озбиљна, јер је она дужна да слиједи своју давнашњу политику, за осигурати европску равнотежу.

У уторак (25. о. м.) раздата је у пар-

ПОДЛИСТАК.

ОТАЦ.

— Woodwille Arthur. —

У једној од гостионица амстердамских, у близини пристаништа, једнога дана сећаху два господина, по изгледу енглески свештеници, за столом у страни. Млађи читаше пажљиво „Standard“, а други старији опет неке друге енглеске новине.

— Чини ми се, рече овај последњи, да је већ издат подробан извештај. Заиста, ево га: Велика крађа у Есексу, украдено је адиђара у вредности 30.000 фунти стерлинга. — Има већ више знакова... полиција је већ наишла на траг — — ха, ха, ха! Ала су лукави! Ал шта ти је Фред?

Онај што је читао „Standard“ беше поплашено узвикнуо и сав побледио као крпа.

— Но, до врага, рече старији, шта је? Говори! Изгледаш, као да те је Јазавац већ ухватио! Реци, да нам нису ушли у траг?

— Не верујем, рече Фред тужно. Али је моја ћерчица на умору. Гледај!

Покаже му једно место у новинама:

»Фред! Челица је на умору и само тражи свога Дадију. Бил' могао како год доћи. Јованка.«

— О доласку, разуме се, нема говора, рече старији љутито.

— Не, заиста не, рече онај млађи нешто несигурно, али би то ипак био грдан удар, да умре, а ја да је не видим.

— Напослетку то може бити замка, рече други. Зацело је то. Ко је то Јованка? Детиња мати?

— Не, моја сестра! Дете је код ње, јер ми је жена пре две године умрла.

— Дакле још пре него што си отпочео занат.

— Јест, док сам још поштен био и с њоме заједно гладовао. Пре него што ћу се кренути рекао сам Јованци, да ми, ако буде чега важног, то јави преко „Standarda“. Моја је челица још онда побољевала, али ипак нисам мислио, да је тако озбиљно болесна, иначе не би је оставио ни за које благо. Та она ми је јединче. О бар да је само каква клопка, али се бојим, да је вест истинита.

— Дакако да је! Али о одласку тамо, разуме се, нема ни разговора?

— Али Тигре, ја одох, морам видити дете своје!

— Та ваљда ниси полудио?! Двадесет година ти не фали, станеш ли само ногом на енглеско земљиште пре него што се мало ствар заборави. Помисли и на то, да нам је Јазавац већ намирисао траг. Али — сад знам: Ти по свој прилици хоћеш да постанеш потказивач, себе да извучеш, а мене да оставиш у сосу! Хоћеш ли то?

Фред затресе главом.

— Знаш, да ја нисам од тих људи! Ја хоћу само да видим своју девојчицу! Јесте Тигре, то ће бити, па ма шта било.

Махајући главом, гледао га други, па ће рећи:

— Но немојмо да говоримо данас о том, сутра ћеш свакако друкчије мислити.

Фред Батом није склопио ока целе те ноћи. Пре свануће пробуди Тигра, који је безбрижно спавао.

— Чујеш Тигре, ја идем.

— Шта — шта ти је? — промумла матори зликовац сањиво.

— Идем кући мојој ћерчици.

— Та ти си човече полудио.

— Може бити, рече Фред, ал ја немогу друкчије. Целу ноћ ми је пред очима моја болна челица па све виче: Дади, Дади!

— Разуме се, рече Тигар, иди само, пријави ме и моли милост за тебе! Нисам мислио да си такав!

— Не мој ни мислити о мени таково што, после оних послова, које смо заједно порадили и увек били једно другом на руци. Не бој се; ухватили ме или не, ти се не брини!

И остаде при своме поред свег одговорања Тигровог. За један сат обучен као туриста са наочари и брадом уз образ, седе на лађу.

Свест да ће скоро видити своје највеће благо, читаво га развеселила; али за мало, па се поче бринути: Хоћу ли је затећи живу? Кад је све ближе долазио поче се бринути, да га неће где зауставити, па је неће ни видити. Ох, какво је то путовање! На свакој станици се обзирао, да није тамо где страшни детектив Јазавац, те да га неће задржати пре него што дође до ћери своје.

У улици Ливерпол седе у кола и рече кочијашу да стане пред једном црквом близу његове цељи. Дрхтао је од страха, да га неће познати и ухватити и кад год би кола прошла поред какве гас-лампе, повукао би се у буџак

ламенту и друга „Жута књига“ (tivre jaune) о Мађедонији, која је мање важна од прве, јер јој је садржина скоро сва позната из новинарских вијести. У њој су садржани документи од 23. јануара до 9. марта (п. р.) 1903.

Нота од 3. фебруара, адресерина на г. Делкасе-а, од бугарског агента у Паризу, садржава писмо овог пошљедњег, који, у име бугарске владе, захваљује министру спољних послова, на заузимању око реформа у Мађедонији.

У једној депеши од 12. фебруара г. Делкасе брзојавља француском посланику у Атини, да он не захтијева, ни за кога, привилегије у Мађедонији, но повољне услове за све, ма коме племену припадали.

* * *

На истој сједници г. Делкасе је изложио и спољну политику Француске. Са Русијом је Француска чврсто везана, што осигурава мир Европи. И са другим државама стоји повољно. Што се тиче Италије, споразум је постигнут на задовољство обију држава.

Како „Фигаро“ јавља у данашњем броју, талијанске новине су одушевљене Делкасеовом изјавом у Комори.

„Трибина“ доноси: Са одушевљењем честитамо г. Делкасе-у, на тако искреној симпатији спрам Италије, која је јасан доказ француско-талијанског пријатељства.

У истом смислу говоре и чланци у „Јорнале д' Италија, л' Италија“ и у „Патрији“.

Ево шта се спрема.

Београд, 3. марта.

Под горњим насловом доноси „Одјек“ ове редове:

„Благодарећи томе факту што у Србији има још доста часних људи на врло различним положајима, који се буне против сваке смицалице, ми добијамо од неког времена гласове како се спрема нешто неким политичким личностима из опозиције.

У вези са тим гласовима стоји и једна затворена карта, коју је власник нашега листа прекјуче добио са Ријеке (Фијуме) од познатога Саве Ивановића.

Адреса је писана латиницом а садржина карте гласи овако:

Господину

Љубомиру Живковићу

адвокату и уреднику „Одјека“

Београд (Србија).

Фијума, 9. марта 1903.

Госп. Љубомире Живковићу!

Ма да знам, да ме мрзите — и то без икаквог основаног разлога — и ма да знам, да би сте ме из те мржње пекли па јели, ипак хоћу, да вам докажем, да код мене не постоји према Вама једно такво нерасположење, нарочито кад се тиче Ваше *слободе и живота*. Да се објасним: Вас је (а са Вама уједно и господу: Стојана Рибарца, Воју Вељковића и Милутина Стојановића) Божа Маршићанин *покушавао и* **покушава**, да уплете ни крива ни дужна у једну ствар, која би Вас сигурно довела до Карабурме. То сведоче 8 (*осам*) *његових својеручних писама*, која је писао по тој ствари једној извесној особи. Вољан сам искрено и пријатељски помоћи Вам, да добијете та писма у руке, те да змаскерирате тога неваљалог човека. Зато: предлажем Вам да **одмах** дођете овде или Ви, или који му драго од оне тројице, које горе споменух. До тада, ослањам се на Вашу часност, да ћете *дискретан* бити

С поштовањем

Саво Ивановић.

Моја адреса: Fiume (Caffè »Risorgimento«).

Поново молим за дискрецију, бар док Вам докажем истину овога, што тврдим!

Наше је дубоко и искрено уверење вели „Одјек“ да је г. Божа Маршићанин овде оклеветан и да он никада не би пристао да невиним људима чини зла, али да се нешто у Фијуми пакује, врло је вероватно. Нека се то раније зна.“

Из Старе Србије и Мађедоније.

— Допис „Застави“. —

Солун, 2. марта.

У Скопљу комитет скоро јавно, на очиглед Хилми-паше, купи разрезом тако звани »патриотски зајам«. Сад су почели да купе новац насилно и од Срба. Једне ноћи ушли су у кућу Србина механџије Божина у Скопљу и тражили му 10 лира (240 круна), он их је одбио и истерао. Сутра дан однели су му пресуду комитета, да је осуђен на смрт, ако у року од три дана не положи 50 лира (1200 круна). Србин Божин узео је 2 оружана Арнаутина, да га бране од »патриотског разбојништва« браће Бугара. Кад овако бива у вароши Скопљу, у седишту генералног гувернера за реформе, како је тек Србима по селима?! Овај »бели терор« грабежа, постао је тако обичан, да и прости зликовци, под фирмом патриотизма, уцењују и отимају новац Србима. Они плаћају и бугарском комитету, и Арнаутима и турској власти. Сада Срби у Турској плаћају три пореза, а Арнаути ни један Бугари плаћају Турцима један пут, али од Срба и из Софије накнаде дупло.

Политичка убиства трају непрестано. Сем убијеног српског попа у Врбљану и српског трговца Коче Мартиновића из Новог Села код Струмице, покушао је један Бугарин, комитетлија из Курвиног Града, убити Србина Анђела Танчевића, кад се овај бавио у својој соби у хотелу »Мађару« у Солуну. Срећом ранио га је само у ногу.

Последњом царском амнестијом помиловани су сви политички кривци, па су чак под ту амнестију подметнути и арнаутски зликовци, те су наравно и ослобођени. Ова је амнестија важила за све народности само на жалост не за Србе. У Скопљу у »Куршумлихану« има 7 Срба Сјеничана, међу којима је и учитељ Танасије Средојевић (ђак сомборске препарандије), сви политички кривци. Они су осуђени што су покушали динамитски атентат, на кућу и живот Ћатовић-паше у Сјеници, познатог српског крвопију. Кад је амнестија изашла, требало је ту обухватити и ове јадне Србе, који тамнују. Турцима се то није свидело, те су их прогласили обичним, простим кривцима, и ако у пресуди пише да су политички преступници. Те тако, као што видите само јадни Срби и до данас труну по турским тамницама.

Арнаути у косовском вилајету тако су дрски, да сад упадају преко границе и пљене српска села. Тако су сад преко 20 Арнаута упали у село Мађарово у Србију. Сељаци су их пушкама дочекали. Борба је била очајна, погинуо је 1 Арнаутин и 2 су рањена. Од Срба није нико погинуо. Арнаути су из освете поновили упад, али и овог пута прошли су као и први пут.

Срдан.

Политички преглед.

Прилике у Угарској. У угарском сабору води се још увек борба и опструкција против војних предлога. Кошутова странка има још 34 говорника на расположењу, а осим тога говориће и Словак Фрања Веселовски против војних предлога. Једном речи, до јуче се још говорило, да је опозиција кадра до јула да истраје у опструкцији против војних предлога.

Но међутим је у политичким круговима саборским ненадно искрсла и још се брже распрострла вест, како ће идуће недеље бити закључена генерална расправа у ствари војних предлога. Полузванични, званични и други некоји листови додају на ту вест како би доиста било већ и крајње време да у Угарској већ једном опет наступи здраво политичко саборско стање. У свези са тим додаје „Будимпештански Тагблат“, како се краљ није умешао нити утицао на политичке кругове. А што се у редовима опозиције последњих часова показао помирљивији дух, то се може изводити из тога, што су се вође странака у кругу својих бирача уверели, да ови нису наклоњени и даљој опструкцији.

О свему овоме опозициони органе не говоре ништа нити признају нити побијају. Ако су ове вести истините, онда ће

седишта. На жалост пред црквом, где је изашао из кола, беше опет лампа. Приђе јој, да исплати кочијаша и како се брзо окрену да пође даље, гурну неког намрштеног мршоњу. Извину се и хтеде поћи даље, кад при светлости од лампе опази лице незнанка и у страху викну.

Гурнути не беше нико други него тајни полицај Касели, познат под именом Јазавац, страшило свију зликоваца.

Зар није познао Батома? Свакако се само тако чинио и несретни отац појури напред само да измакне.

Прво се измешао међу свет, па онда шмукну у једну мрачну споредну улицу. Што беше у њему смелости и хладнокрвности, нестаде, одкад опази полицаја, те је јурио као бесан, док није изишао из осветљеног дела вароши. Сад помисли, да мало умери кораке, али му се учини, да чује за собом неког, који га гони, и појури даље. Што је ближе долазио својој цељи, све му је већма растао и страх, да не искочи одкуд који полицај, те га спречи да види своје болесно дете.

Већ је био близу сестрине куће, али није смео да јој се приближи. Сад је држао за сигурно, да га је Јазавац позвао и људи му требају у суседству, да га нападну чим се приближи вратима.

Стаде на ћошак улице и чекаше, док се није уверио, да нема никог у околини. За тим пређе на неко празно кућиште, пређе преко њега, прескочи неколико тараба, док не дође до стражњег дела куће, где му је сестра становала.

Лудо је радио, јер га је лако било приметити поред све помрчине; али он је само на то мислио да ститне до детета, пре него што што га ухвате. Са страхом погледа на прозор спаваће собе. Богу хвада, затворен је и осветљен. Челица је још била жива, јер она тавна светлост је од жишка, а мртвима жижак не треба.

Сад се успужа на кров једне ниске споредне зграде и оданде као мачка уз олук до прозора. Збаци браду и бароку, стисну коленима олук и горњим делом тела наже се на прозор. Тихо утисну једну плочу на прозору, отвори прозор и скочи у собу.

Поздрави га слаби гласић.

— Дади! Дади! Чу се из будака где стоји аше један креветац. Ах, опет си дошао!

Сирота челица! Колико дугих дана и ноћи исчекиваше оца, и усну га је звала.

— Знала сам да ћеш доћи, та тако сам те жељна!

И Јарамија, који клечаше крај креветца, само се радоваше, што је још за времена стигао. Видио је он, да ту нема помоћи, сваки час може смрт наступити. Како јадно изгледаше јединче му, ни налик на оно румено дете.

Баш кад је Фред скочио у собу, сестра чу на кухињских врати оштро куцање и изиђе. Кад се вратила и видила брата где клечи крај кревета, убезекну се.

— Ох, што сам те звала! шану му на уво. Баш сад су овде, да преметну кућу и ја сам се још радовала што сам им могла рећи, да ниси овде. Али сад одмах иди! Иди кроз моју собу, па оданде преко крова можеш даље, али само брзо, јер тек што нису овде.

Батом устаде, али није имао каде ни да одговори сестри, а челицин гласић га викну.

— Дади, татице!

— Шта је чедо моје? рече благо.

— Ваљда ме тек нећеш опет оставити, Дади?

— Морам челице моја!

— Али немој још! Тако сам те жељна!

Беше то слаб молећиви гласић, да се морао са свим нагнути, да разуме речи.

— Не, нећу још! рече и призове сестру.

— Покушај да их још мало задржиш! шану јој. Затвори се у онај долап у ходнику и одварај их тамо лупајући, треба ће времена, док га разбију. Треба да добијем времена!

Жена ломњаше руке.

— Не можеш остати, Фреду, ухватиће те!

Зликовац погледа на дете, које као да је слутило о чему се шапуће, те је чврсто ухва-

опозиција одустати од опструкције. А за што? Најмање можемо да верујемо у ону вест, да су се вође опозиције у кругу својих бирача уверили да ови неће до краја борбу против повишења регрута и већих војних трошкова. Многи јавни зборови и они силни покрети сведоче баш противно. Но биће да се испунило оно, што смо у „Застави“ још у почетку о опструкцији у сабору рекли, а то је, да Кошутовој страни није толико стало до праве борбе до краја, и да ће се задовољити са неким малим уступцима. За најкраће време видеће се у чему су се ти „мали“ уступци састојали.

Прилике у Аустрији Како у политичким круговима веле, у аустријском сабору отпочела је данашњим даном „велика политичка недеља“. А то треба да значи, да је отпочела у сабору аустријском расправа о поравнању између Аустрије и Угарске. Расправа ова биће врло занимљива. Свака странка изаслала је у расправу своје најбоље говорнике и има их прибележених већ 87 говорника. При свем том у политичким круговима аустријским превлађује мисао, да ће аустријски сабор за времена још успешно довршити ову расправу и моћи прећи на друге послове своје.

Аустријски сабор. Саборски заступник др. Шустерчић и другови интерпелирају министра председника због тога, што ће се делегације тек на јесен састати, а пошто је стање на Балкану тако, да могу скорим наступити ратни заплети и пошто народно заступство треба за времена да дође у положај да заузме становиште према балканском питању, то да се министар-председник заузме, да се избор за делегације што пре обави и исте што пре састану. — За тим се наставља распра о прорачуну. Заступник др. Шикер (немачка напредна странка) напада владу и Чехе. Напада министра председника што се тако млако држи према Угарској и према управо непојмљивим тамошњим одношајима, откуда се страсно напада, не само аустријски парламенат, већ и поједине народности, а особито немачка.

Др. Квекић (Србин) тужи се, да влада и њени органи заузимају у Далмацији непријатељско становиште према Србима. Доказ томе је конфисковање једне песме у листу „Срђу“ и ради исте отпочето прогањање писца, уредника и штампара ради злочина велеиздаје, дочим у тој песми нема ничег кажњивог. Уједно је било прогањања ради истог „злочина“ и Срба ђака на гимназији дубровачкој, у коме су процесу били помешани многи професори. Против српске штедионице у Котору поступало је намесништво у Задру са полицајним мерама, те је на послетку наредило, да иста мора своје деловање обуставити.

Заступник Перић (Хрват) говори у познатом већ великохрватском духу. Посланик др. Зачек (Чех) говори оштро против Немаца и устаје против владе, дочим посланик Бергер (пангерман) врло оштро напада Угарску, због прогањања народности, а особито Немаца, а по том политику хабсбуршког дома, која је својом превеликом католичком ревношћу многе и многе незгоде држави нанела. Посланици: барон Малфати (Италијанац) и социјалне демократе Сајц и Брајтер говоре против одобрења прорачуна, последњи и тога ради, што влада у Галицији и сувише потпомаже пољску шљахту (племство), дочим народ запоставља. Посланик Глекнер прихваћа прорачун.

Данас, у уторак, отпочеће расправа о поравнању. — „Политика“ јавља, да постоји намера да се Младочеси фузионишу са Старочесима, да би тиме паралисали савез феудалаца са чешким аграрцима.

Из Старе Србије и Маћедоније Из Скопља јављају: У околини Скопља, Кратова, Кочана, Гостивара, Тетова, Берова, Радовића, комитетски четници ударили су рабош на свакога имућнијега грађанина хришћанина. Сваки грађанин према имућству своме мора да плати од 2 до 100 турских лира за сврхе комитетске. — Народ овога краја нерадо даје новац, а у свима местима, где не мора да даје, не даје. Многе од ових рабошлија похватале су турске власти.

Из Солуна јављају: Код Турака, без разлике, амнестија политичких криваца направила је врло рђав утисак. Валија солунски покушао је, да осујети пуштање оптужених и осуђених за буну и дражење на буну, али је добио из Јилдиза наредбу и опомену, да се царска воља мора извршити. И сви они, који су имали удела у лањскоме покрету комитетскоме, пуштени су на слободу. Међу овима се налази и неколико Турака, који су лане због свирепства и гоњења сељана по разним местима у битољском и солунскоме вилајету били осуђени.

Из Битоља јављају: Батаљони турске војске, који су одавде отпутовали за Серез и околину, одмах су попуњени другим допунским батаљонима из косовскога вилајета. Вежбања војничка врше се сваки дан по битољскоме пољу, а расположење војника за рат врло је велико. Фанатизам се подржава честим фанатичним говорима од стране верских представника. Валија је прегао свом снагом, да што више буде сигуран својим вилајетом Пронео се глас, да се Борис Сарафов налази са четом војника у околини преспанској, и одмах је тамо упућен један ескадрон коњаника и чета пешака.

Русија. Званично се извешћује, да је под председништвом минитра унутрашњих послове Плевеа, отпочела свој рад комисија за реформу губерниске управе. — Јављају из Петрограда из поузданог извора, да тамо сматрају, да положај на Балкану не даје повода узнемиравању.

„Новоје Времја“ доноси чланак у коме говори за савез између Русије и Аустро Угарске. Лист тај пише: „Могло би се јако желети, кад би аустро угарски споразум од 1897., који је за последњих 5 година показао врло драгоцене резултате, и који се сада баш указује темељем заједничких спасоносних корака на Балкану — постао полазном тачком трајнијих и тешњих одношаја између обе суседне државе, које имају у етнографском, привредном и политичком погледу толико заједничких интереса. Русија и Аустрија могле би у будућности, при правилном развићу прилика, ступити као природни савезници

Француска. Влада је намерна да предузме најстрожије кораке против оних конгрегација (калуђерских редова), које нису законом признате, већ разрешене, те чије је манастире, школе, и друге установе влада наредила да се затворе. Тим конгрегацијама, које ипак и даље свој рад настављају, дала је влада рок од 10 дана да се разилазе иначе ће их судом прогнати. Број тих забрањених конгрегација износи још увек 99.

У Вирвону (департман Шер) држао је министар трговине Милран (социјалиста) говор, у коме је разложио програм социјалистичке реформне странке и навео, да социјалистичка странка мора примерно имати учешћа и на одговорности за спољну политику, а у унутрашњој политици мора да је предстража за реформе на политичком и социјалистичком пољу. Он (министар) да је присташа оцепљења цркве од државе, али да је ипак мњења кабинета, које сада није вољно, да укине прорачун за богоштовље.

тило оца за руку.

— Брзо уради »што ти рекох! викну промукнуто.

Челица не говораше ништа. Лежала је тамо изнурена, затворених очију, а на бледом лицу огледаше се мирноћа и задовољство. Отац помисли, да је већ умрла. У соби се чу, да се неко приближује. Фред је имао још каде, да се спасе преко крова. Саже се, пољуби дете и хтеде лагано да извуче руку из детиње руке, кад ал се усне отворише.

— Дади, чу се тихо, и мали прстићи стегоше га за руку. Од спасавања нема више разговора.

За неколико тренутака а полицаји јурнуше у собу. Надали су се очајном отпору, па с тога се изненадише кад видише човека где клечи крај кревета. Застадоше оклевајући на врати; величанственост смрти испуни их страхом.

Минути пролазише, а човек још непрестано клечећи гледаше у дете своје. Но уједанпут устаде, пољуби хладно чело свога чеда, извуче руку своју из детиње и окрену се полицајима.

— Све је у реду, господин комесаре. Ево ме, ћерчица ми умре!

Матори Тигар, сад богат човек, чита у Мексици »Standard.« Кад је прочитао како су Фреда ухватили, поче грдити:

— Луда, тако му и треба! Али онда додаде: Поред свег тога, поштујем хуљу! Радије подноси двадесет година робије, него што ће да ода свога друга, ипак је Фред ваљан човек!

С енглеског **К. Ф.**

Комесарство...

Сабили главе у гомилу, па разговарају.

— Ако угарска влада прихвати предлог Његове Светости Георгија и уведе у нашој автономији комесарство, шта мислите: Како ће изгледати то комесарство?

— К'о — месарство. Да је рашчережи. А да како друкчије:

— Шта ће бити у епархијама?

— Разуме се устарабари.

— А у општинама?

— Именована заступства.

— А на врху? У саборском одбору?

— Комесар!

— А сабор?

— Мајски сабор да се распусти и да се сазове — априлски, т. ј. сабор кога ће послати у април.

— А шта ће бити са саборским трошковима? Хоће ли их и даље прикупљати.

— Разуме се. И саборски трошкови и верозаконски прирез. А рачуне ће водити — патријарх Георгије.

— А шта да буде са управом манастира?

— Повериће се дру Емилијану Радићу и бившем архимандриту ковиљском Мирону, да саставе штатут о тој управи.

— А хоће ли се онда устројити и женски манастири, како је то предлагао на мајском сабору М. Јакшић.

Разуме се, да ће их установити. Прва игуманија биће Фина, а архимандриту Анатолу повериће се, да буде председник оне комисије, која ће одређивати, која да буде примљена.

— А Димитрије Руварац?

— Он ће писати хришћанске, смирене беседе.

— А комесар?

— Треба да буде Банфи. Др. Полит је и онако тврдио, да је то био пријатељ наше автономије и да се под њим могла уредити автономија 1897. године.

— А његов асистент!

— Па ко други него др. Полит.

— Па то би онда прилично била ствар у реду.

— Прилично...

На то се умеша чика Стева, који је дотле мирно слушао, те већим гласом возопи: — Јест, ђаволску матер! А где сам ја?! Мислите чика Стева ће бити луд, да вам само држи здравице, као до сад...

— А ни бриге вас, возврати му неко: Дај Боже само комесарства. А биће их и тамо доста, који ће ићи на ручкове и наздрављати...

— Богме је то истина, помисли чика Стева у себи и тужно обори главу.

Вести из места и са стране.

Парастос др. Л. Радивојевићу.

Из Срп. Пардања нам пишу: 2. марта 1903. Данас је овдашња земљорадничка задруга приредила парастос пок. др. Ливију Радивојевићу, који је најсвечаније и бесплатно одслужио са певцима задругарима свештеник наш Драгутин Мојић. После обављеног парастоса рекао је свештеник неколико дирљивих речи о великоме покојнику као човеку и Србину, а нарочито као искреном пријатељу и пре-

гаоцу наших зем. задруга. Народ се на свршетку говора одазвао са узвиком: слава покојнику.

Матија Бан.

Један од најстаријих књижевника наших Матија Бан, члан Академије Наука и т. д, преминуо је у суботу 1. ов. мес. у 9 часова у вече после дужег боловања у 85 години старости. Покојник је написао, поред осталога, и неколико лепших српских комада за народно позориште, који су свагда врло радо гледани на нашој позорници.

Немачки цар у Риму.

Како из Рима јављају, тамо се чине велике припреме за дочек немачког цара. У програму се наводи како ће бити велика војна смотра а за тим оперска свечана представа у позоришту Аргентини. У присуству госта октриће се споменик Гетеу; у Монте Пинћиу биће свечаност у врту за тим на Капитолу. Освећени ће бити и форум и колосеум а градски начелник Рима удешава и свечан банкет. Цар Виљем провешће у Риму свега четир дана. По најновијим вестима неће ићи у Напуљ нити ће присуствовати смотри флоте. Није сигурно још ни то, да ли ће га и царица пратити на том путу у Рим.

Удружење српских индустријалаца.

Читамо у београдским листовима: „Правила „Удружења Српских Индустријалаца“ одобрио је г. министар народне привреде под 19. фебруаром 1903. године, и према томе Удружење је отпочело свој рад. С тога управа Удружења позива све оне који се до сада нису прајавили, а вољни су, да се упишу у чланство, да то и учине. Редовни члан може бити свако лице или друштво, које се индустријом бави у краљевини Србији, као и лице, које радом својим користи развитку индустрије. Помагач и добротвор може бити свако лице. Београдски се листови радују да се Удружење Српских Индустријалаца остварило и у живот ступило и веле: Није ово Удружење еснаф, чији ће рад остати у ужем кругу својих интереса. Удружени рад српских индустријалаца засеца управо у дубину државнога живота и целе Србије. Нико не може порећи, да није Србија у врло мучном положају, очекивајући неспремна економну реформу Европе, и нико не може порећи, да у Србији нема ни једнога економнога удружења, или корпорације, која би достојно заступала свестране интересе наше. Ми немамо трговачке коморе, ми немамо трговачке одборе, немамо ништа!“

Унапређивање занатлијства у Аустрији.

Од 1892. год., у којој је донесен закон о унапређивању занатлијства, много је учињено на том пољу. Најбоље снаге малог занатлијства потпомагане су на тај начин, да је вредноћи и енержији појединца од стране државе пружена могућност, да своју егзистенцију поправи и учврсти. Од год. 1892. употребљено је 6 милиона круна, отуда $3^1/_2$ милијона од стране министарства трговине, а остало од појединих земаља и трговачких комора, да се мало занатлијство потпомогне и организује. Од стране одељка за унапређење занатлиства при министарству трговине уприличавали се течајеви за мајсторе, подизале се занатлиске привредне задруге, обдржавале се изложбе малозанатлиске, шегртских рукотвора, посредовало се при набавкама за војску, и при другим набавкама, ишло се за тим, да се побољша и олакша набављање занатлиског кредита. За тим примером у Аустрији почело се мћи и у иноземству, те је 1902. стављен у пруском сабору предлог, да пруско министарство трговине узме, по примеру аустриском, привредно ојачање малог занатлиства у своје руке, што ће се сада и учинити — И у Угарској је већ доста урађено на том пољу, али је то, жали Боже, нашем свету врло мало познато, јер наши часописи то или не прате никако или, пак, са врло малим разумевањем, па с тога се и у пракси нити што може — изузев неколике, у ту врсту спадајуће установе — створити, нити што унапредити.

Бојкот против Срба трговаца у Загребу.

Јавили смо већ, како и сада траје још бојкот против Срба трговаца у Загребу, који братски подржавају хрватски „надобудни младенци“, и „здружена“ и „нездружена“ хрватска опозиција. Сада опет „Обзор“, препоручујући по толики већ пут трговину Ал. Пенића у Загребу, као „домаћу трговину“, вели, да му „још увек стижу упити, дапаче и анонимна писма, у којима се о народности истога (Пенића) двоји“. „Обзор“ на то, ради умирења оних, који „двоје“, одговара, да он г. Пенића лично познаје као „домаћег сина, римокатолика, добра и честита Хрвата“. (А могао би комотно бити и Чивутин, само не Србин. Пр. ур.)

Нова опера.

Млади и даровити композитор Станислав Бинички у Београду ради од више времена на опери, за коју је либрето написао Бранислав Ђ. Нушић. Сиже је узет из живота нашега народа, који се налази под турском управом. Како се сазнаје, Бинички је узимао за то дело народне мотиве. „На уранку“, тако се зове — прва српска опера.

Трећа редовна главна скупштина

новосадског српског занатлијског певачког друштва „Невена,“ одржана је у недељу 2. (15.) марта о. год. На скупштини је био приличан број чланова који су саветовања скупштинска у потпуном реду вршили. Пошто је заслужни досадањи председник г. Радослав Хорват хтео још пре кратког времена да захвали на тој дужности, то је скупштина једногласно изабрала за председника г. Ђоку Михајловића, срп. нар. учитеља. За потпредседника је изабран г. Гига Латинчић, за благајника Ђура Љубојевић, за перовођу Тоша Грујић. — Надамо се, ће се г. Михајловић трудити, да што више унапреди ово младо друштво.

Неће да плате порез.

Како из Португалске јављају у Камбри је дошло до немира. Узрок је томе што се грађанство противи да плати велик муниципални порез. Трговине су затворене а промет је престао. При судару између грађанства и полиције три грађанина су убијена а више њих су рањени. Полицији је једва пошло се руком да изгреде угуши, но стање је врло запето.

Похара помоћу динамита.

Дрзак начин похаре измислише у Паризу три лопова. Хтедоше продрети у једну ручаоницу, чија врата под гвозденом полугом не хтедоше никако да попусте. Крадљивци на то набавивши динамита, запалише га, па разрушише врата. Кад су тако отворили себи пута, продру у ручаоницу па из касе однеше 5000 франака. Занимљиво је да пуцањ нико није чуо.

Прилози на српско народно позориште.

Г. др. Милоје Милојевић, адвокат у Старој Паланци, послао је 7 круна прилога, што их је скупио у кругу својих пријатеља приликом једне вечере. — Штедионица у Вуковару, која већ толике године редовно даје знатне прилоге позоришту нашем, послала је и опет свој годишњи прилог од 100 круна. — Г. др. Владан Војновић, адвокат у Старом Бечеју, послао је Ш. рату своје чланарине у износу од 20 круна. — Задруга за предујмове и штедњу у Руми уписала се за члана „Друштва за српско народно позориште“ и послала је један део чланарине у износу од 50 круна, обвезујући се, да ће у смислу устава исплатити остатак чланарине од 150 круна у року од три године дана. — На свима овим родољубивим прилозима изјављује управни одбор „Друштва за српско народно позориште“ своју најтоплију захвалност.

Жељезнице у Европи.

По једној статистици, коју је саставило француско министарство грађевина о дужини и разграњавању жељезничке мреже у Европи, Србија долази на последње место; она је држава која има најмање жељезница. Према тој статистици епропске државе долазе овим редом: Дуж. ж. лин. 1. јан. 1092. Немачка 52710; Русија 51409; Француска 43657; Аустро-Угарска 37492; Енглеска 35462; Италија 15810; Шпанија 13516; Шведска 11588; Белгија 6476; Швајцарска 5910; Турска (са Бугарском) 3142; Румунија 3171; Данска 3067; Холандија 2791; Норвешка 2101; Грчка 972; Србија 578. На 10.000 становника долази жељезничких пруга у Немачкој 9,4 километра, у Шведској 22,7 килом., а у Аустрији 8 километара.

Против пушења.

У Паризу се оснива друштво против пушења деце и младића. Оно жели, да распрострe свој рад на све европске земље.

Холандија је земља која у погледу пушача стоји најгоре. У Ротердаму, пре кратког времена, један учитељ испитивао је око шездесет његових ученика да би дознао колико између њих има пушача, и нашао је, да на ове малишане од пете до тринаесте године њих двадесет и девет пуше цигаре и цигарете, а њих девет, који немају још ни седам година, пуше већ на дан по две луле.

Позив на претплату. 1. марта о. г. отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем фебруара истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец март обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Брзојави „Застави.“

Стигли 4. марта.

Обнова трговачког уговора.

Беч. Немачка влада се распитала да ли се могу отпочети преговори о обнови трговачких уговора. Аустријска је влада изјавила, да се може упустити само у претходне преговоре, јер поравнање и царинска тарифа нису још примљени у парламенту.

Аустријски сабор.

Беч. Данас почиње у сабору прво читање поравнања и царинске тарифе. Опструкција је потпуно уклоњена.

† Лоренц Тот.

Будимпешта. Члан магнатског дома и знаменити правник Лоренц Тот, данас умро.

Опструкција.

Будимпешта. Сел је изјавио Голуховском, да војска неће имати штете од опструкције у угарском сабору, јер је он тврдо одлучио, да опозицији не чини уступке, па ма трајала годинама.

Угарски сабор.

Будимпешта. Посланик Штурмер, Кошутовац, говори против војног предлога.

Крађа.

Будимпешта. Дрогерија Јулијуса Мајтењија ноћас попљачкана. Фале 50.000 кр. у чековима и боновима и меницама. Уговора преко 121.000 и 9000 круна. И у готовом новцу 14.000 круна. Полиција установила, да је крађу извршио дечко од 14 година Јулије Бакош, који је пре четир дана истеран из школе. Он је побегао вероватно у Беч или у Фијуму.

Трговина.

НОВИ САД, 3. марта 1903. г. Пшеница прве каквоће нова 7 фор. 60—— н. Пшеница средња 7 ф. 30—50 н. Пшеница лакша роба 7 ф. ——— н. Напољица — ф. — н. Јечам 6 — ф. Зоб 5·70—90 ф. —— н. Кукуруз у зрну 6 ф. 10—30 — н. у зрну нови — ф. ——— у клипу — ф. ——— н.

Маст 78 фор. Сланина сува 76 фор. дебела паљена 76 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	47—48 нов.	живе мере
„ средњи . .	45—46 нов.	
„ лаки . . .	40—44 нов.	

*

Стање воде под Новим Садом.

3. марта било је . . . . . 2·69 мет.
4. марта било је . . . . . 2.64 мет.

*

Званичне белешке будимпештанске берзе.

3. (16.) марта.

Поред умерене понуде и слабе прође цена је пала. — У промету је било 12.000 метарских центи.

Пшеница банатска, продано 4200 каквоћа по хектолитру од 76 до 82 цене од 50 килограма 7 од кр. 62 пот. до 7 к. 95 п. потиска, продано 2600 м. м. каквоћа по хектолитру од 78 до 82 цена од 50 килограма од 8 кр. 17 пот. до 8 кр. 27 п.ештанска, продано 3050 м. м. каквоћа по хект. од 79 до 80 цена од 50 килограма од 7 кр. 80 пот. до 8 кр. 25 п.; бачка, продано —— м. м. каквоћа по хкл. од 76 до 78, цена од 50 кр. од — кр. — п. до — кр. — п. Све на три месеца.

Раж, продано 200 м. м, цена од 50 кгр. од — кр. — п. до 6 кр. 75 п.

Јечам, продано 480 м. м. од 50 кгр. од кр. — п. до 5 кр. 95 п.

Зоб, продано 100 м м. цена од 50 кгр. од 6 кр. 42 п. до 6 кр. 25 п.

Кукуруз продано 400 цена од 50 кгр. од — кр. —— 6 кр. 45 п.

Репица, цена од 50 кгр. од 10 кр. — пот. до 10 кр. 50 пот

Проја, од 5 кр. 75 п. до 6 кр. — п.

Маст, 50 кгр. 79 кр. — п. до 79 кр. 50 п.

Сланина, 50 кгр. 66 кр. 50 п. до 67 к. 50 п.; сушена 9 кр. 50 пот. до 70 кр. 50 п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од — кр. — п. до . кр. — п.; славонски пекмез 50 кгр. — кр. — п. до — кр. — п. српски пекмез — кр. — п. до — кр. — п.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 32 п
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 11 п.
Угарска златна рента (од 100 круна) . .	121 кр. 40 п.
Угарска крунска рента	99 кр. 45 п.
Аустријска златна рента	121 кр. 40 п.
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	117 кр. 15 п
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону)	240 кр. 30 п.

Пробуђена савијест.

Роман **Ал. Н. Будишчева.**

С руског иревео Вељко Лукић-Новица.

(Наставак.) (1)

Пересвјетов потврди главом.

— Извини, Валеријане Сергијићу, али ја немам толико новаца, — рече Беркутов. — Но ја ћу ти их прискрбити. Сигурно ћу ти их прискрбити.

— За Бога, — одговори Пересвјетов.

Беркутов сједе поред њега.

— Видиш, ја могу добити од Столешникова. Остани овдје до вечера. Је ли, ти можеш остати до вечера?

— Остаћу докле хоћеш. Новци су ми ужасно нужни. Остаћу макар сву ноћ.

— Но, дивота. Сам не ишти од Столешникова, јер ћеш све покварити. Препусти мени, да се ја с њим поразговорим. Столешников је, та и сам знаш, чудак, каквих има мало. Само ћеш покварити. А ја ћу већ удесити. Ја га познам.

— За Бога. Ради како знаш. Бићу ти благодаран до смрти, — промрмља Пересвјетов, црвенећи.

— Немај бриге.

— Беркутов дотаче се руком његова кољена и продужи:

— Може ли се с тобом пријатељски разговарати? Да? Онда слушај. Новац ћу ти прискрбити, али он ти неће помоћи, и нећете извући из шкрипца. За годину дана и онако ћеш са свим пропасти. Нијеси требао, брате, куповати добро без новаца. А ти са три хиљаде преузе пет стотина десјатина.*) И сад сједиш у боци. Твоје је добро заложено и у банци и код Трегубова. Трегубов, је ли, има двије обвезнице?

— Двије, — проговори Пересвјетов.

— И свака је на пет хиљада?

Пересвјетов потврди главом.

— Но, па како мислиш да се ископаш? Вјерујмени, за годину дана оде кров изнад главе.

Могуће, понијеће љетина, — као отпоче Пересвјетов, али га Беркутов прекиде:

— Никаква ти љетина неће помоћи. Шта којешта говориш. Та ти сам не вјерујеш у то, што говориш. Пропаст готова, то је јасно.

Он заћута. Пересвјетов седио је пред њим збуњен. Он је, заиста осјећао, да је зачепљен у боци.

— И ако се, знаш ли, — отпоче опет Беркутов, — чудим, зашто неће Трегубов да те причека бар за камате. Та он толико обилази око твоје жене. Он је у њу заљубљен. И ја мислим, да ће ти он то учинити због ње. Тијем више, што су новци, што их треба да купи Аљашинско добро, већ у његовом писаћем столу. Чуо сам то из поуздана извора. У столу, у десној фијоци. Корпус од двије стотине хиљада. Ја то знам, знам. Већ га је мобилисао. Он теби тек промазује уста, да те не може да чека.

Беркутов погледа попријеко на Пересвјетова.

— Знаш ли, што ћу да ти савјетујем, — продужи он, смјешкајући се. То те, заиста, може спасти. Слушај, пасхални јагњче; слушај и поучи се!

Беркутов заћута. У собу ушао Мићка.

— Шта ћеш овдје? скрену се к њему Беркутов. — Боље би било да одеш одавде, ти будаче, па да учиш апортирању наше штене.

— Какво штене? запита Мићка.

— Ах, дакле ми немамо никакво штене? осмјехну се Беркутов окрајцима усница и окрену лице своје к Пересвјетову. — Ја сам, дакле, о том штенету сањао! А ја теби толико о њему развезао!

Беркутов се засмија; он се смијао звучно и хладно, као да сипа ситан лед.

— Но, кад немамо штенета, — окрену се опет Мићки, — онда одлази, ти будаче, к Велзевуљу и његовим анђелима. Одлази, једном ријечи, куд хоћеш, јер је Велзевуљ свуда.

Мићка одмагли.

*) Десјатина има 2400□°. Пр.

— Дакле чуј, шта те може спасти, — продужи Беркутов.

Примјера ради, да овако кажемо. Ти идеш, дашто, скупа са женом, к Трегубову. Идете у вече, и твоја се жена обукла кицошки. Чај пијете са коњаком. Трегубов нека испије пет чаша, а ти двије. Више не пиј. А Трегубов ће испити и десет чаша, буде ли твоја жена точила чај. Но, кад се напијете чаја, а ви за карте. Картаћете се на доксату, ради љепшег изгледа! Твоја се жена, дакако, не карта, него тек сједи поред Трегубова и својом ножицом дирка у његову ногу, а иза његових леђа даје теби телеграфске знакове. Има ли Трегубов кеца, махнуће главом, јер Трегубов је, заиста, новчани кец. Краља — 'махнуће главом на тебе, јер си ти краљ — муж. Бабу — показаће на себе. Дечка — онда нека запјева на мотив њемачке пјесме „O du lieber Augustin“: Валентина Павловна, Павловна, Павловна... и тако даље. Једном ријечи, мушћете десну фијоку Трегубовљева писаћа стола, док год буде ишта у њој. Ето, тек онда ћеш се ископрцати из боце за увијек.

Беркутов прасну у смијех.

— Но, ти већ умијеш, — промрмља Пересвјетов, смјешкајући се кисело, а у себи помислио: „Па то не би било рђаво!“

— Но, ти већ умијеш, — промрмља он опет, помичући својим штркљастим ногама.

Беркутов утаче у свој цигаршпицл од трске, цигаретлу, запали је, и настави:

— Ти нијеси човјек без будућности, и ја те жалим. Ето, ти си са три хиљаде купио добро, имаш дакле у себи донекле смјелости. Тек се држиш половности као пијан плота. Преварићеш за грош, а дрхћеш за рубаљ. То је твоја велика погрјешка. Покушај, да макар како до дна зарониш. Онда се више нећеш од ничега бојати, него ћеш чак осјећати неко потајно задовољство. Вјерујмени. И ја сам, то јест, лежао на дну, ваљао се у глибу, али сам опет изронио, духнуо сам и — све спаде с мене као вода с гуске.

Беркутов заћута подуже.

— А до дна нијеси ронио, јер сам нијеси кадар да си створиш неки закључак. Теби је од потребе, да ти се пружи готов закључак и тури у уста. Запамти један пут за увијек. Разум вели: поштено и непоштено — то су предрасуде. Постоји тек корисно и штетно. То је прво. Друго: ако те је неко овако или онако стјерао у боцу, он ти је тим самим развезао руке. Буза је — невино пиће, али и она поред извјесне температуре распрсне боцу на парчад. Сад трећ: што се тиче савијести, то... „Трећа, трећа, једнако је ћутала“, запјева Беркутов из „Лијепе Јелене“ и поче се смијати као да просипа ситан лед.

Пересвјетов слушаше га пажљиво. Беркутов погледа у њега и настави:

— Ти си, — право да ти речем, — буза, али је температура твојих одношаја према Трегубову толико висока, да мораш распрснути боцу.

Он заћута и угаси чик.

Пересвјетов размишљаше о нечем напрегнуто; чак му се по челу осуо зној.

— Но, — подиже се Беркутов, — сад ће нам скоро донијети ужину, хајдемо на Калдаје да се окупамо. Купање је прије јела корисно, а дошљедно и морално, и зато ти то, као човјек моралан, први предлажем.

Он узе пешкир и натаче на своју црну косу малу свилену капицу. Капица му је врло пристајала; Беркутов изгледаше збиља красан. Пересвјетов натаче такође своју капу, и они обојица изиђоше из куће.

(Наставиће се.)

Књижевни прикази.

„Школски Одјек“. Број 4. Година VII. Одговорни уредник: Кузман Миловановић. »Школски Одјек« излази сваког 15. и последњег дана у месецу. Стаје на годину 8 К или динара. Претплата се шаље администрацији »Школског Одјека« у Нови Сад.

„Женски Свет“, лист Добротворних Заједница друга Српкиња. Број 3. Година XVIII. Излази сваког првог дана у месецу. Издаје и уређује Аркадије Варађанин. — Цена 2 круне; за Србију 2½ динара.

„Српски Књижевни Гласник“, књига VIII. Број 5. — 1. марта. »Српски Књижевни Гласник« излази у Београду 1. и 16. сваког месеца у свескама од 5 табака. Стаје на годину 18 круна.

„Глас“ права, судства и администрације. Излази у Београду сваке недеље у свескама од 1½ табака. Стаје на годину 5 динара.

Ред зимње жељезничке вожње.

Важи од 1. октобра 1902. год. до даље наредбе.

Будимпешта — Београд

Станице		Особ. вл. 906	Тер. вл. 944	Брзи вл. 904	Особ. вл. 910	Особ. вл. 908	Муњ. вл. 902
Б.-пешта	п.	7^40	12^00	2^40	3^35	10^20	11^20
К. Кереш	д.	10^41	4^10	4^34	6^32	1^58	1^37
„	п.	10^55	4^46	4^41	6^38	2^12	1^42
К.-К.-Халаш		11^34		5^07	7^17	2^56	
„	п.	11^38		5^08	7^22	3^08	
Суботица	д.	12^33	М. вл.	5^47	8^23	4^05	2^44
„	п.	1^22	922	5^57	М. вл.	5^30	2^50
Б.-Топола	д.	2^14		6^27	922	6^29	
„	п.	2^18		--	4^10	6^34	
Фекетић	д.	2^42		6^42	5^09	6^50	
„	п.	2^44		6^42	5^10	6^54	
Врбас	д.	3^00	М. вл.	6^54	5^43	7^17	
„	п.	3^05	924	6^56	5^44	7^22	
Нови Сад	д.	4^06		7^41	6^01	8^29	4^22
„	п.	4^14	1^10	7^48	6^08	8^36	4^28
Карловци	д.	4^36	1^33	8^04	7^30	8^57	
„	п.	4^37	1^39	8^05		8^59	
Инђија	д.	5^22	2^29	8^34		9^42	
„	п.	5^32	2^39	8^39		9^52	
Земун	д.	6^31	3^54	9^20		10^51	5^40
„	п.	6^55		9^35		11^21	5^42
Београд	д.	7^05		9^45		11^31	5^50

Београд — Будимпешта

Станице		Муњ. вл. 901	Мош. вл. 923	Брзи вл. 903	Особ. вл. 905	Особ. вл. 907	Мош. вл. 961
Београд	п.	4^44		5^39	7^55	4^15	
Земун	д.	4^52		5^41	8^06	4^26	
„	п.	4^53	4^26	6^11	8^37	4^58	
Инђија	д.		5^55	6^52	9^38	5^59	
„	п.		6^07	6^57	9^48	6^15	
Карловци	д.		6^59	7^27	10^28	7^01	
„	п.		7^00	7^28	10^24	7^06	
Нови Сад	д.	6^13	7^28	7^48	10^45	7^31	
„	п.	6^18	М. вл.	7^50	10^52	7^51	
Врбас	д.		921	8^32	11^47	8^36	
„	п.		4^24	8^38	11^48	9^01	
Фекетић	д.		5^33	8^45	12^03	9^19	
„	п.		5^42	8^46	12^06	9^22	
Б.-Топола	д.		6^01	9^02	12^29	9^41	
„	п.		6^06	9^02	12^34	9^52	5^17
Суботица	д.	7^52	6^33	9^34	1^21	10^48	7^15
„	п.	7^57	6^40	9^46	1^56	11^50	
К.-К.-Халаш			7^40	10^26	2^51	1^04	
„	п.			10^27	2^54	1^14	
К.-Кереш	д.	8^58		10^54	3^30	2^11	
„	п.	9^03		11^01	3^37	2^35	
Б.-Пешта	д.	11^20		1^05	6^40	7^03	

Примедба. Црним линијама заокружено значи ноћно доба, а рачуна се од 6 с. у вече, до 6 с. у јутру.

Моју кућу у Кленку

у добром стању на главном месту од вајкада гостионица и свратиште, која у себи садржи 5 соба, предсобље, ходник, 1 кухињу, затим једна зграда, која имаде 1 касапницу, 1 кухињу, 1 шупу, две штале, а посебно казана, и магазин са котобањом до 5 хвати дуго, двориште и врт до ¾ јутра велико, лепог положаја са благородним воћем засађено, продајем из слободне руке.

У Грабовцима, 7. марта 1903.

Кристина Црногорац,
удата Марић.

3—3 159

ШТАМПАРИЈА ЂОРЂА ИВКОВИЋА
У НОВОМ САДУ

треба једног контуаристу, који је вешт кореспондент у **српском, мађарском и немачком** језику.

Првенство имају они, који су били код политичне општине као чиновници или су радили у адвокатским канцеларијама.

Оферти се имају на **српском, мађарском и немачком** језику поднети.

Ступање одмах. 164 3—3

Моде мануфактурна трговина НЕСТОРА П. СИМОНОВИЋА
У ИРИГУ

потребује једног старијег и једног млађег спомоћника; ступити могу одма. 166 3—3

План за 6. разред XI лутрије.

Банкарска и мењачка радња

МИРОСЛАВА СПАИЋА

У МИТРОВИЦИ (Сремској)

Вучење почиње 26. марта а свршава се 22. априла 1903. год.

ЦЕНА

1/8 К 20·—, 1/4 К 40·—
1/2 К 80·—, 1/1 К 160·— 12—20 115

Лозове шаљем поштом само по пријему новца.

Овај шести разред имаде 33.000 добитака,

Покушајте игру у овом разреду, лако је могуће, да вам се мали улог богато награди.

Највећи добитак у сретном случају:

1,000.000 круна

(један милион)

Од ових 500 добитака последњи извучен добија награду

1	нагр. к.	600000	600000
1	доб. но	400000	400000
1	по	200000	200000
1	по	100000	100000
1	по	80000	80000
1	по	60000	60000
1	по	50000	50000
1	по	40000	40000
2	по	30000	60000
2	по	25000	50000
4	по	20000	80000
5	по	15000	75000
25	по	10000	250000
50	по	5000	250000
405	по	2000	810000
760	по	1000	760000
1140	по	500	570000
30600	но	200	6120000
33,000	доб. и нагр. К.		10,555,000

ТЕЛЕГРАМ!!

Будимпешта 5. марта 1903.

предат у 9 сати 20 минута.

Спаићу Мирославу

Митровица.

Број 40.372, четрдесет хиљада три стотине седамдесет два добио је 20.000 двадесет хиљада круна на класној лутрији.

168 3—3 Дирекција.

ПОТОЧАРА-ВОДЕНИЦА

са ваљком удешена. Здање је двоспратно, те се може и за парну млину удесити. Налази се средини места код Петроварадина. Обратити се на власника

Хајнриха Шнајдера

166 3—3 у Каменици (Срем)

ТВОРНИЦА СВИХ СРПСКО-ПРАВОСЛАВНИХ ЦРКВЕНИХ УТВАРИ

МИЛАША ИВКОВИЋА

У НОВОМ САДУ (UJVIDÉK)

ћошак главне и дунавске улице.

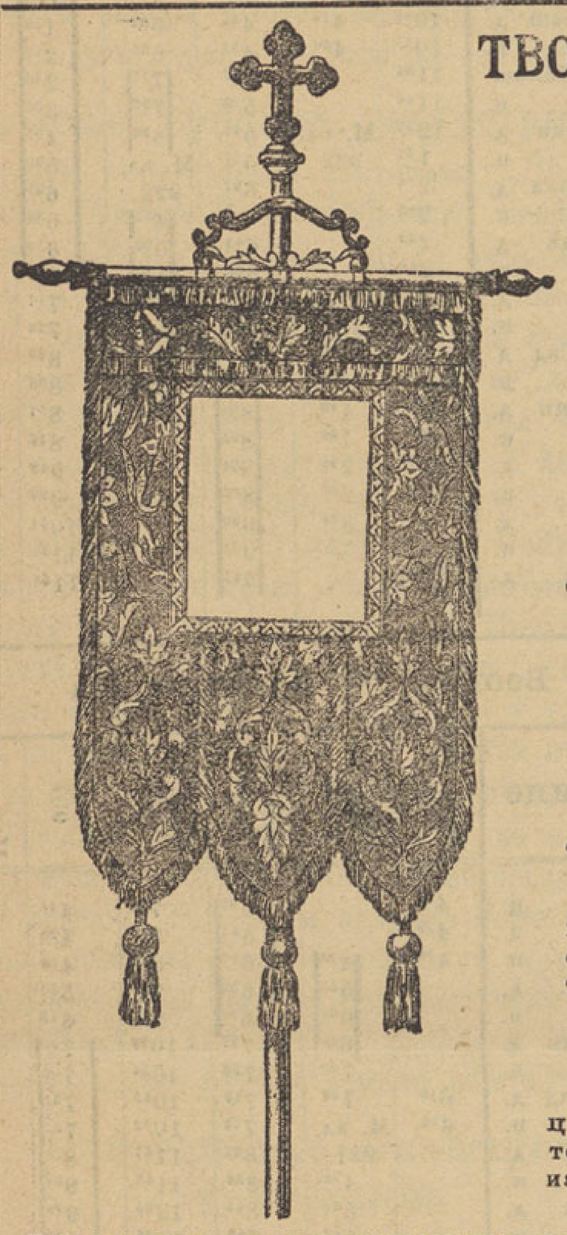

На знање!

Част ми је сл. српско-правосл. цркв. општинама, преч. г.г. свештеницима и српској публици учтиво на знање дати, да сам своју

творницу српско-православних црквених утвари

златно проширио, то примера ради наводим овде поједине артиклове и цене, као

Одежде светле од круна 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 300, 400, 500, и т. д. —
Одежде црне од круна 40, 50, 60, 80, 100 и 200. —
Барјака (литија) од круна 40, 50, 60, 70, 80, 100, 150, 200, 300, 400, 500, 600. итд.
Црквених барјака од кадиве (свиленог сомота без везних слова од К 200, 300, 400, извезених са златним словима од К 500, 600, 700, 800, до К 1500 и
Полилеје (Лустера) од К 40, 60, 80, 100, 150, 200, 300, 400, 600 итд.
Свећњака за часну трапезу од кина сребра или од жутог метала, ком. од 10, 15, 20, 30, 40, — Свећњака од кованог гвожђа пред олтар, висине 150 цм. у дивот изради, ком. од К 60, 70, 80, 100. Црквених кадионица од 20 до 60 К од кина сребра. — Црквених кандила од 12 до 60 К од кина сребра. Светих православних икона по строго православном типу све масном бојом и руком израђене од 12, 16, 24. К.

Осим горе наведених а све друге црквене утвари израђујем.

Даље г.г. свештеницима шешира, камилавки, ћелепуша и појасева.

На захтевање п. н. муштерија шаљем нацрте, мустре, прорачуне ценовнике бесплатно, франко

Главна ми је задаћа била, да као — Србин — усредсређеним радом, савесном и поштеном израдом, а уз цене сразмерно најјефтиније себи и творници својој извојујем највеће поверење и наклоност од српскога народа, а да сам тежњу ову моју за кратко време свога опстанка и постигао, сведоче многе поручбине из најдаљих крајева где Срби живе, као из Далмације, Босне и Херцеговине, Старе Србије, Црне Горе и чак из Америке.

Пошто идем за тим, да Србима дадем прилике, како би од правих српско-православних црквених утвари и до лепих и уметничких, по типу православном израђених св. икона доћи могли, то се, — као Србин — надам — да је ближи брат брату и свој своме, с тога молим како моје старе, тако исто и нове муштерије, да ме скојим поручбинама обилато потпомогну а ја ћу се потрудити, да то поверење поклоњено ми, верно и тачно и у будуће одржим. 39 7—

Нова српска индустријска радња у Новоме Саду.

Врло уважена и чувена фирма

БОЖИЋ И МЕЦИНГ

ФАБРИКА ПОКУЋСТВА У ОСЕКУ

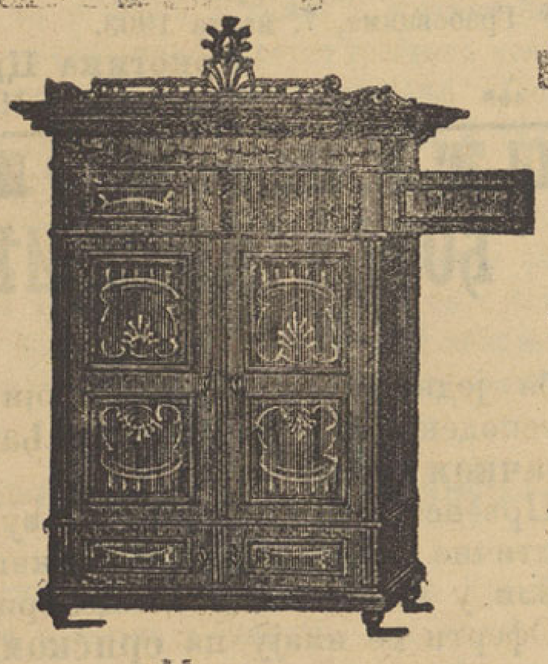

ОТВАРА

У НОВОМЕ САДУ од I. маја о. г.

ФИЛИЈАЛУ

у Дунавској улици у кући г. Арсе Пајевића.

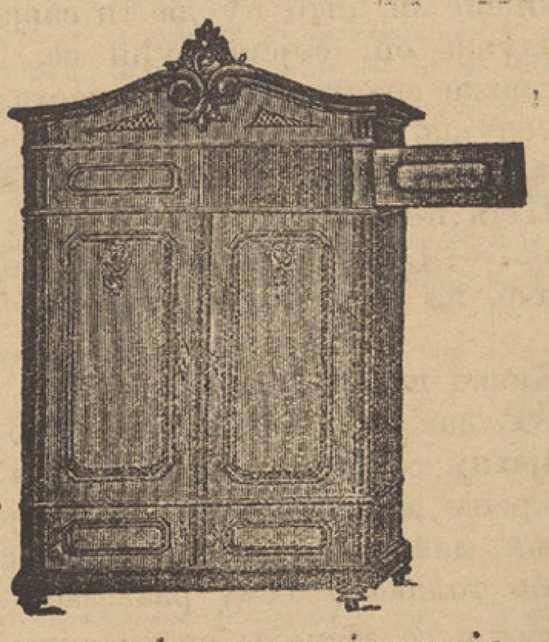

На стовариштu држаће намештаје у сваком стилу од најјефтиније до најфиније врсте, као и велики избор застора, ћилимова, слика, икона, сатова и т. д., и т. д и то све по познато најјефтинијим ценама и тачној и брзој послузи 161 2—